

CoopAxle

Konstancin-Jeziorna

Warsztaty Edukacji Obywatelskiej

Raport z realizacji projektu

Spis treści

Wstęp	4
Cel raportu	5
Dane – Konstancin-Jeziorna	8
Projekt w pigułce	10
Diagnoza lokalna	11
Debata	12
World Cafe	18
Podsumowanie	20
O raporcie	22

Wstęp

Konstancin-Jeziorna to wyjątkowa gmina. Usytuowanie pod największym polskim miastem, a zarazem status uzdrowiska silnie kształtują charakterystyczne cechy oraz wyzwania gminy. Cechy te i wyzwania silnie oddziałują na potrzeby i problemy młodzieży zamieszkującej gminę.

W przeciwieństwie do większości miejsko-wiejskich gmin w Polsce, Konstancin nie zmagą się z depopulacją czy wykluczeniem komunikacyjnym. Unikalne walory przyrodnicze, sława miasta bogatego, o ciekawej historii oraz bliskość Warszawy stanowią o niesłabnącej atrakcyjności Konstancina i generują stały napływ nowych mieszkańców. Z drugiej jednak strony gmina mierzy się z pogłębiającym się ujemnym przyrostem naturalnym oraz wyraźnym procesem starzenia się lokalnej społeczności. Ten pozorny paradoks związany jest m.in. z sytuacją młodzieży w gminie. Bliskość stolicy, bogata i atrakcyjna oferta edukacyjna, względnie najłatwiejsze skomunikowanie z różnymi częściami gminy, przyciąga młodzież i decyduje o wyborze warszawskich szkół czy korzystania z oferty kulturalnej i rozrywkowej. Jednocześnie codzienne, kilkugodzinne dojazdy w korkach redukują czas na odpoczynek, a życie towarzyskie automatycznie przenosi się do stolicy, osłabiając więzi z rodzinną miejscowością. Nie brak komunikacji zatem, a przeciążenie istniejących tras dojazdowych do Warszawy czy Piaseczna, brak transportu szynowego, słabsze skomunikowanie gminnych wsi, zarówno z różnymi częściami Konstancina, jak i na trasach dojazdowych do okolicznych miast i stolicy, stanowią istotne utrudnienie w życiu mieszkańców, a jedną z grup najsilniej dotkniętą tym problemem jest młodzież. Z kolei nieobecność młodzieży w przestrzeni miasta powoduje ograniczenie oferty sprofilowanej pod młodzież,

brak niekomercyjnych i zadaszonych miejsc do spędzania czasu, a także aktywne włączenie jej w życie miasta. Taka sytuacja tworzy błędne koło i utrudnia rozwiązanie problemu. Nadzieję na zmianę tej sytuacji daje wyłonienie się w Konstancinie Młodzieżowej Rady Miejskiej i nawiązanie dialogu z młodzieżą w gminie.

W gminie takiej jak Konstancin-Jeziorna ryzyko wyprowadzenia się na stałe przez młodzież jest znacznie mniejsze niż w gminach oddalonych od dużych miast. Jak każde mniejsze miasto, Konstancin dysponuje atutami w postaci bliskości natury, dostępności przestrzeni publicznej, a także bardziej bezpośrednich, bliższych więzi społecznych oraz poczucia bezpieczeństwa. Jednak brak poczucia więzi z miejscem zamieszkania rodzi ryzyko sprowadzenia Konstancina-Jeziorny do roli jedynie „sypialni” aglomeracji. Wobec nieuniknionego odpływu młodzieży w momencie wyboru szkoły średniej, studiów czy podjęcia pracy, kluczowym zadaniem dla samorządu staje się budowanie takich więzi, które zachęcą ich do powrotu po zakończeniu nauki lub do aktywnego współtworzenia społeczności jeszcze na etapie szkolnym. Aby to osiągnąć, konieczne jest wyjście naprzeciw potrzebom młodego pokolenia – zapewnienie przestrzeni do integracji, usprawnienie transportu oraz zaoferowanie młodzieży partnerstwa i poczucia sprawczości w sprawach lokalnych. Istotnym elementem tego procesu jest umożliwienie młodym mieszkańcom realnego wpływu na rozwój lokalnej wspólnoty, co sprzyja wzmacnianiu identyfikacji z miejscem pochodzenia.

Włączanie młodzieży w procesy decyzyjne w mieście, stworzenie jej przestrzeni i umożliwienie jej podejmowania samodzielnych działań jest trudnym zadaniem, jednak tylko w ten sposób można

budować poczucie współodpowiedzialności i zaangażowania emocjonalnego w los swojego miejsca zamieszkania, małej ojczyzny. Celem polityki lokalnej powinno być więc nie tyle administracyjne za-

trzymanie młodzieży, co stworzenie takich warunków, by decyzja o opuszczeniu rodzinnego miasta czy wsi była trudna i emocjonalnie kosztowna.

*Katarzyna Strzelecka
Fundacja Innowatorium*

Cel raportu

Oddajemy w Państwa ręce raport stanowiący bezpośredni owoc wspólnej pracy z młodymi mieszkańcami Konstancina-Jeziorny – ich autentyczny głos, przemyślenia, wnikliwe i szczere diagnozy oraz konstruktywne pomysły na rozwój małej ojczyzny. Głównym celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie władzom samorządowym oraz kadrze decyzyjnej perspektywy młodego pokolenia w kontekście lokalnej polityki społecznej, kulturalnej i edukacyjnej, dzięki czemu – mamy nadzieję, przełamanie dotychczasowe bariery oraz ułatwienie otwartego, opartego na szacunku i partnerstwie dialogu pomiędzy młodzieżą a przedstawicielami samorządu.

Dokument stanowi syntezę diagnozy lokalnej wypracowanej bezpośrednio przez młodzież, ukazującej ich punkt widzenia na potencjały, bariery oraz wyzwania w codziennym funkcjonowaniu na terenie gminy. Publikacja powstała na podstawie materiału empirycznego zebranego podczas warsztatów edukacyjno-obywatelskich w ramach projektu COOPAXLE (Oś współpracy – Cooperation Axle),

dofinansowanego ze środków gminy Konstancin-Jeziorna w ramach zadania „Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnej”. Został on uzupełniony o dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego, wnioski z obserwacji badaczy i trenerów oraz katalog dobrych praktyk wykazujących potencjał do replikacji.

Raport jest zwieńczeniem procesu rozwoju świadomości obywatelskiej młodzieży oraz najnowszym elementem metodyki opracowanej przez Fundację Innowatorium, ukierunkowanej na aktywizację młodzieży w ramach tzw. małych ojczyzn. Metoda ta stanowi propozycję interwencji w obliczu niekorzystnych trendów demograficznych dotyczących mniejsze miejscowości oraz pogłębiających się dysproporcji w jakości edukacji. Ta edycja projektu COOPAXLE – poza budowaniem kompetencji obywatelskich młodych ludzi, inicjowaniem realnych zmian i konfrontowaniem ich z lokalnym establishmentem – koncentruje się również na podniesieniu wiedzy i kompetencji otoczenia, w którym na co dzień funkcjonuje młodzież.

Dostarczamy Państwu praktyczne narzędzie analityczne wspierające proces podejmowania świadomych, adekwatnych interwencji oraz wdrożenie skutecznej polityki młodzieżowej. Dążąc do uwidocznienia realnej sprawczości młodych obywateli na kształtowanie najbliższego otoczenia, wierzymy, że wsłuchanie się w zaprezentowane postulaty stanie się impulsem do budowania trwałego porozumienia, wzajemnego zaufania oraz podejmowania decyzji, które uczynią gminę miejscem atrakcyjnym i przyjaznym dla wszystkich pokoleń.

Warto rozmawiać z młodzieżą

To zdanie można uznać za truizm, ale realizacja takiej rozmowy nie jest łatwa. Utrudniają ją międzypokoleniowe bariery, brak otwartości i zrozumienia. Starsi narzekają na to, że młodzi są „roszczeniowi”, a „sami nic nie robią”. Młodzi mówią, że dorośli „nas olewają, tylko nakazują i wymagają”. Wielu z nas, dorosłych, by się pod tym podpisało – ale 20 lat temu. Uderzmy się w pierś: w rozmowie z młodymi łatwo popadamy w mentorski ton, sypią się dobre rady i lekceważące westchnienia pod tytułem „no, ale za moich czasów...” i „ta dzisiejsza młodzież”. To dobry przepis na to, by młodzież straciła chęć do rozmowy.

A zatem co robić? Słuchaj więcej niż mów, zadawaj pytania, bądź ciekaw i nie oceniaj, staraj się zrozumieć i upewniaj się, że rozumiesz dobrze. To znów – odpowiedź prosta tylko z pozoru.

Aby lepiej zrozumieć błędy w komunikacji z młodymi ludźmi, zapytałam ekspertów – osoby między 16. a 24. rokiem życia. Oto zestawienie ich odpowiedzi, w tym cytaty z wypowiedzi (w cudzysłowach). Jedną z pierwszych wypowiedzi to: dorośli, gdy zwracają się do młodych, zdarza się zapominać o formach grzecznościowych – to w oczach młodych wyraz hipokryzji i lekceważenia ze strony dorosłych. Ponadto dorośli często „umniejszają” problemy, uczucia dzieci i młodzieży, spłaszczają je, trywializują. Obracają rozmowy w „życiowe lekcje”, kiedy młodzi nie tego potrzebują i nie o to proszą – czują się wtedy traktowani z góry, jak „gówniarze,

którzy nic nie wiedzą”. Dzieje się tak również, gdy młodzi przychodzą z ważnymi dla nich sprawami – żartobliwe, lekkie podejście do tych spraw powoduje, że młodzi tracą pewność siebie i zniechęcają się do dalszej konwersacji. Czasem to oni lepiej rozumieją źródła barier w komunikacji ze starszym pokoleniem: widzą, że świat bardzo się zmienił, że ludzie w wieku ich rodziców, dziadków byli wychowani w zupełnie innych czasach, przez co nie rozumieją opinii i punktu widzenia młodych. Dorośli „nie dają sobie dowiedzieć się, jak my myślimy, i zobaczyć świat naszymi oczami” – to stylistycznie skomplikowane zdanie dobrze oddaje to, jak widzą dorosłych młodzi. Jednak czasami dorośli chcą rozmawiać aż za bardzo: zadają zbyt osobiste pytania, drążą tematy, o których dzieciaki wolą nie mówić, a to „jakby stukać w bombę i czekać aż wybuchnie”. Wystarczy uważność i słowa „jeśli mnie potrzebujesz, to jestem”. To bardzo ważne, bo czasem młodzi wiedzą, że bez pomocy dorosłych nie poradzą sobie. Jednak, by po pomoc przyszli, potrzeba atmosfery zaufania i otwartości ze strony dorosłych, gotowości do zejścia na poziom młodzieży. No, i młodzi mają głęboką nietolerancję na obietnice rzucane na wiatr i brak szczerości – są detektorem gładkich i pustych słów.

Ilustracja 1. Warsztaty z uczniami szkół z Konstancina-Jeziornej

Źródło: Fot. Fundacja Innowatorium.

Oni sami mówią „wiemy dużo i chętnie się tym podzielimy, jeśli ktoś pyta ze szczerzej ciekawości”. Młodzież dużo lepiej śledzi i nadąża za światem, jego problemami; mogą być dla nas przewodnikami w tym świecie. Lepiej też wiedzą, „co w trawie piszczy” w ich własnych miejscowościach; korzystają z publicznej przestrzeni: od chodników i ulic, placów zabaw i boisk, poprzez komunikację, po instytucje takie jak placówki edukacyjne, kulturalne, biblioteki, przychodnie czy nawet urzędy itp. Mają „swoje miejsca”, często te, do których dorośli nie zaglądną. Sami czują, że mogliby być siłą napędową lokalnej społeczności – gdyby tylko ktoś brał ich zdanie i obserwacje na poważnie. Bywają ekspansywni, idąc w kierunku dorosłości wyrabują sobie niezależność w sposób często nieakceptowalny – i wiedzą o tym. Ale mają świadomość, że za ich zachowaniem stoi ważna dla nich potrzeba. I znów – gdyby ktoś chciał słuchać, to oni wiedzą jak ograniczyć np. akty wandalizmu. Czy nie warto z tego skorzystać?

Usłyszenie odpowiedzi wymaga budowania relacji na długo zanim zaczniemy oczekiwać od młodzieży, by „nam powiedziała”, by się włączyła, zaangażowała, zmieniła swoje zachowanie. Młodzi chcą mówić i chcą być słyszani. Za tym, że milczą lub manifestują swoją obecność w buntowniczy sposób, często stoi brak wiary, że ich głos się liczy. Wsłuchanie się w ich głos, zrozumienie, jakie potrzeby stoją za ich oczekiwaniami, np. powtarzającym się zawsze i wszędzie „chcemy, by w naszej miejscowości był McDonald i wielkie centrum handlowe”, procentuje ich otwartością i gotowością do dialogu. Może się okazać, że za pragnieniem McDonalda stoi potrzeba własnego miejsca do spotkań.

Nie ma jednej złotej metody dotarcia do młodych. Warto być cierpliwym, szczerym i otwartym, szukać dróg komunikacji i eksperymentować. W naszej metodzie używamy gier symulacyjnych, metod warsztatowych, kładziemy duży nacisk na budowanie atmosfery – zaczynamy od rozluźniających (tzn. luzackich, często śmiesznych) zabaw, ale też od poznania uczestników warsztatów. Dzięki temu my –

obcy dla nich ludzie możemy podejrzeć odrobinę ich charakter, dowiedzieć się, jak zachowują się jako grupa, a przede wszystkim dać im i nam okazję do przedstawienia się. To pomaga nam też w dalszej pracy z grupą.

Potem, poprzez grę, pytamy ich o zdanie: o ich potrzeby, ich spostrzeżenia, opinie, obawy i marzenia. Gra daje ogromne możliwości otwierania uczestników, pozwala im niejako zza zasłonki, jaką staje się rola w grze, opowiedzieć o tym, co widzą i słyszą w swoim otoczeniu. Warto pamiętać, że gra to furtka, dzięki której późniejsze działania stają się łatwiejsze. Dostarcza prawdziwych doświadczeń w nieprawdziwych, a przez to bezpiecznych okolicznościach. Pozwala na spojrzenie z dystansu i robienie błędów bez konsekwencji. Bardzo ważne jest następujące po rozgrywce podsumowanie warsztatów, gry – pytamy o doświadczenie, odczucia, refleksje. Pytamy, „dlaczego tak czułeś/czułaś, czemu przyjąłeś/przyjęłaś taką postawę, jakie z tego są korzyści”. Omawiamy różne strategie w grze i przyglądamy się temu, co idzie za taką czy inną strategią, jakie są jej konsekwencje. Łatwiej wtedy pokazać inne możliwości wyboru, inną perspektywę: „ty się czujesz tak/masz takie problemy/potrzeby, a ktoś inny takie”. I pogadać o tym, co jest tu i teraz, w rzeczywistości, i co można z tym zrobić.

Pod tym linkiem znajdziesz materiały, które pomogą Ci zrealizować podobny do CoopAxle’a projekt samodzielnie:

<https://innowatorium.org/coopaxle3/>.

Jednak jeśli chcesz wiedzieć, jak robią to inne organizacje, to zajrzyj tu:

- <https://sosdlaedukacji.pl/debaty-mlodziezowe/>;
- <https://zwolnienizteorii.pl/>;
- <https://www.debatywshkole.pl/>;
- <https://projektyedukacyjne.org/szkolne-kluby-debat/>;
- https://www.pah.org.pl/wp-content/uploads/2017/06/2017_dlaszkol_kampania_zrobmy-pokoj_poradnik_jak_zorganizowac_debate.pdf.

Dane - Konstancin-Jeziorna

Demografia

Gmina miejsko-wiejska Konstancin-Jeziorna (powiat piaseczyński) charakteryzuje się określoną specyfiką demograficzną, w której dodatnie saldo migracji ściiera się z wyraźnym ujemnym przyrostem naturalnym. Z danych wynika, że gmina odnotowu-

je stałe dodatnie saldo migracji (wzrost ze 130 osób w 2022 r. do 185 osób w 2025 r.), co potwierdza jej atrakcyjność osiedleńczą, związaną m.in. z walorami przyrodniczymi i bliskością Warszawy (tab. 1).

Tabela 1. Saldo migracji w gminie Konstancin-Jeziorna, 2022–2025

Rok	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
2025	517	332	185
2024	525	364	161
2023	439	333	106
2022	428	298	130

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Jednakże napływ mieszkańców nie rekompensuje pogłębiającego się, ujemnego przyrostu naturalnego, który to w ostatnich latach wzrósł z poziomu –178 w 2022 r. do –309 w 2025 r. W efekcie całkowita liczba ludności gminy stopniowo maleje (z 25 151 w 2022 r. do 24 865 w 2025 r.; tab. 2).

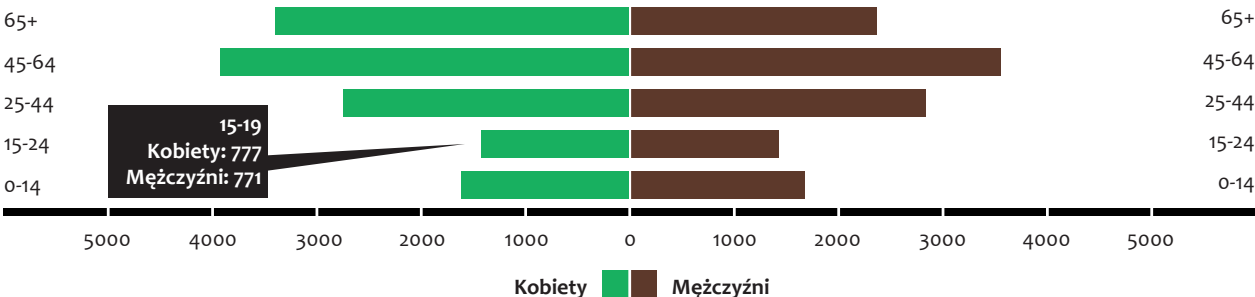
Struktura wiekowa mieszkańców gminy wyraźnie ukazuje zaawansowany proces starzenia się

społeczności lokalnej (wykres 1). Młodzież w wieku 15–24 lata stanowi nieco ponad 11% populacji (2 843 os.), podczas gdy mieszkańcy w wieku 65 lat i więcej to ponad 23% ogółu (5 744 os.). Obserwowane tendencje nakładają na samorząd obowiązek prowadzenia przemyślanej polityki zatrzymywania i przyciągania młodych ludzi, co stanowić może nie-
małe wyzwanie z uwagi na sąsiedztwo Warszawy.

Tabela 2. Urodzenia, zgony, przyrost naturalny i liczba ludności w gminie Konstancin-Jeziorna, 2022–2025

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Liczba ludności
2025	119	428	–309	24 865
2024	127	377	–250	25 012
2023	141	310	–169	25 088
2022	144	322	–178	25 151

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Konstancin-Jeziorna, 2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Rynek pracy

Sytuacja na lokalnym rynku pracy w gminie jest stabilna. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2022–2025 kształtował się na bardzo niskim poziomie, oscylując wokół 3% (tab. 3). Stanowi to bardzo dobry wynik również w kontekście średniej krajowej stopy bezrobocia, która za rok 2025 wyniosła 5,5%. Niski poziom bezrobocia wskazuje na chłonność lokalnego i aglomeracyjnego rynku pracy.

Tabela 3. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gm. Konstancin-Jeziorna, 2022–2025

Rok	Stopa bezrobocia
2025	3,1%
2024	3,0%
2023	2,9%
2022	2,9%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Oświata i wychowanie

Wydatki gminy na oświatę i wychowanie wskazują stałą tendencję wzrostową (tab. 4). Wzrost nakładów budżetowych o ponad 34 mln zł na przestrzeni czterech lat świadczy o tym, że samorząd traktuje priorytetowo zadanie utrzymania i rozwoju bazy edukacyjnej.

Tabela 4. Wydatki gminy Konstancin-Jeziorna na oświatę i wychowanie, 2021–2024

Rok	Wydatki – oświata i wychowanie
2024	89 108,4 tys. PLN
2023	77 766,5 tys. PLN
2022	67 178,4 tys. PLN
2021	54 709,8 tys. PLN

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Na terenie gminy funkcjonuje 10 szkół podstawowych (w tymi dwie specjalne – przyszpitalne i dwie prywatne), publiczne liceum i technikum tworzące zespół szkół, jedno liceum ogólnokształcące prywatne, dwie specjalne – przyszpitalne oraz jedna szkoła artystyczna nienadająca uprawnień zawodowych. Nie funkcjonują żadne szkoły branżowe.

Liczba uczniów w szkołach w ostatnich latach zmieniała się nieznacznie. Wyjątek stanowi przełom

lat 2022/2023, kiedy to widać było wyraźny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych (2022) i w ponadpodstawowych (2023; tab. 5).

Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w gminie Konstancin-Jeziorna w latach 2021–2024

Rok	2024	2023	2022	2021
Uczniowie szkół podstawowych	1930	1926	2018	1911
Uczniowie szkół ogólnokształcących	508	530	464	449
Uczniowie szkół artystycznych	49	49	44	41
Uczniowie techników	219	209	131	124
Uczniowie szkół branżowych	0	0	0	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1977>.

Projekt w pigułce

W dniach 26–27 maja 2026 roku w sali posiedzeń Urzędu Gminy w Konstancinie- Jeziornie odbyły się warsztaty edukacyjne angażujące młodzież w życie obywatelskie ich miasta. Zajęcia prowadzone były przez trenerów Fundacji Wspierania Edukacji i Rozwoju „Innowatorium” i zostały dofinansowane ze środków gminy Konstancin-Jeziorna w ramach zadania „Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnej”. W warsztatach wzięli udział uczniowie klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych, przy czym większość uczestników stanowili nowo wybrani członkowie Młodzieżowej Rady Miejskiej. Głównymi tematami poruszonymi na spotkaniach były potrzeby młodzieży i lokalne działania, które mogłyby zachęcić do aktywności w środowisku lokalnym.

Pierwszego dnia grupy korzystały z autorskiej gry edukacyjnej „Invest In...”, która pozwoliła im dokonać diagnozy lokalnej oraz ich własnych potrzeb. Następnie młodzież przygotowała listę mocnych i słabych stron swojego miasta, a także sformułowała tzw. „Koncert życzeń”, czyli wizje wymarzonych rozwiązań, które ich zdaniem po-

prawiłyby tu jakość życia. Drugiego dnia odbyła się otwarta debata z udziałem młodzieży oraz zaproszonych gości. Uczestniczyli w niej: Burmistrz Michał Wiśniewski, I Zastępca Burmistrza Katarzyna Tusińska, Skarbnik Edyta Tchorzewska, Kierownik Wydziału Planowania Przestrzennego Elżbieta Bartoszevska, Przewodnicząca Rady Miasta Karolina Komar-Osińska, Kierownik Wydziału Rozwoju, Polityki Gospodarczej i Komunikacji Społecznej Monika Kasprzyk, Kierownik Wydziału Spraw Społecznych Elżbieta Różańska oraz Dyrektor KDK Edyta Markiewicz-Brzozowska.

Debata stanowiła zwieńczenie działań. Była to okazja do rozmowy z władzami, ale również i zaprezentowania wyników wcześniejszej pracy warsztatowej. W trakcie dyskusji uczniowie zadali 21 wnikliwych pytań, które dotyczyły bieżących problemów i planów rozwoju miasta. Wśród poruszanych zagadnień znalazły się między innymi kwestie dostępności usług, w tym oferty sportowej i kulturowej, infrastruktury, bezpieczeństwa, a także komunikacji miejskiej.

Ilustracja 2. Przebieg projektu w pigułce

Uczniowie pracowali z zaproszonymi gośćmi również w formule World Cafe, które jest narzędziem umożliwiającym pogłębienie poruszanych zagadnień w mniejszych grupach. Wynikiem tego zadania było wypracowanie propozycji kanału i zasad

komunikacji z władzami, przeanalizowanie szans oraz zagrożeń rozwojowych gminy w perspektywie pięciu lat oraz określenie, co sami uczniowie, jako młodzi mieszkańcy, mogą zrobić dla swojego miasta i jakiego wsparcia oczekują od samorządu.

Diagnoza lokalna

Mocne strony miasta

Podczas warsztatów młodzież podjęła się diagnozy lokalnej miasta, dokonując wnikliwej analizy zasobów gminy. Jednym z najczęściej akcentowanych walorów był unikalny, uzdrowiskowy charakter Konstancina, w tym oficjalny status uzdrowiska, z którego mieszkańcy, w tym młodzież, są wyjątkowo dumni. Zwracano szczególną uwagę na walory przyrodnicze i krajobrazowe, w tym bogactwo terenów zieleni, czyste powietrze oraz obecność reprezentacyjnego Parku Zdrojowego, stanowiącego centralny punkt rekreacyjny gminy. W opinii młodego pokolenia gmina Konstancin-Jeziorna jest miejscowością małą, kameralną i bezpieczną, co przekłada się na wysokie poczucie spokoju, ciszy oraz

komfortu codziennego życia. Młodzi doceniają również położenie w bliskim sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawy, co umożliwia dogodny dostęp do pełnej oferty miasta bez konieczności rezygnacji ze spokojnego otoczenia. W obszarze infrastruktury i usług młodzież pozytywnie oceniła obecność centrum handlowego Stara Papiernia oraz rozbudowaną sieć sklepów, zapewniających dostęp do artykułów pierwszej potrzeby. Wskazano również na zaplecze ośrodków sportowych oraz pielęgnowanie lokalnych tradycji poprzez organizację wydarzeń takich jak gminne dożynki. Dodatkowo młodzi mieszkańcy podkreślili otwartość i pomocną postawę radnych.

Słabe strony miasta

Obok licznych zalet uczestnicy warsztatów zidentyfikowali szereg barier i słabych stron, które w ten czy inny sposób negatywnie wpływają na jakość życia młodego pokolenia. Najbardziej odczuwalnym i najczęściej wskazywanym przez młodzież problemem są wyzwania związane z transportem publicznym i korkami. Uczniowie skarżyli się na rzadkie kursowanie autobusów, przepełnienie pojazdów w godzinach szczytu (szczególnie na przystankach Mirkowska i Mirków-Szkoła) oraz brak większych autobusów przegubowych na kluczo-

wych liniach (takich jak L55). Sytuację pogarszają korki (ze szczególnym uwzględnieniem ciągu ulicy Warszawskiej), utrudniające codzienne dojazdy. Ważnym dla młodych problemem związanym z ich poruszaniem się po mieście jest brak ścieżek rowerowych, a także parkingów. Młodzież wskazywała też na zły stan techniczny wiat na przystankach autobusowych, niewystarczające, a czasami niesprawne oświetlenie uliczne i niedoświetlone przejścia dla pieszych, co razem znacząco obniża poziom poczucia bezpieczeństwa po zmroku. Zimą pojawiają się

także utrudnienia związane z opóźnieniami w odśnieżaniu dróg. Młodzież również mocno odczuwa brak dedykowanych przestrzeni do wspólnego spędzania czasu. W mieście brakuje ogólnodostępnych, ciepłych (szczególnie zimą) i bezpłatnych miejsc, w których młodzi mogliby spędzać czas wolny.

W kontekście edukacji ponadpodstawowej zauważano, że w mieście Konstancinie znajduje się tylko jedno liceum.

W wymiarze społecznym młodzież dostrzega postępujący proces starzenia się lokalnego społeczeństwa. Problematiczne bywa także zatłoczenie wybranych stref rekreacyjnych. Największy niepokój budzi jednak obecność grup młodzieży spożywającej alkohol i substancje odurzające na boiskach i placach zabaw (dotyczy to także grup zorganizowanych).

Koncert życzeń

W ramach „Koncertu życzeń” młodzież zgłosiła szeroki zestaw potrzeb, oczekiwań i pomysłów, których realizacja mogłaby podnieść atrakcyjność Konstancina i odpowiedzieć na aspiracje młodego pokolenia. W zakresie rekreacji, sportu i czasu wolnego głównym postulatem uczniów było utworzenie nowoczesnego ośrodka dla młodzieży, oferującego szerokie zaplecze rozrywkowe, w tym stacjonarne kino (multikino), kręgielnię, bilard, dart, mini-golf oraz salon gier. Młodzi mieszkańcy wskazali na potrzebę powstania aquaparku, term, otwartego basenu ze zjeżdżalnią, darmowych kąpielisk, plaży, platformy do skoków na bungee, a także przeprowadzenia prac oczyszczających na zbiorniku WaWa Lake. Wśród propozycji pojawiły się też pomysły takie jak budowa parku trampolin, całorocznego stoku narciarskiego, parku rozrywki z rollercoasterami, nowego skate parku, pumpracu, boiska do korfballu plażowego oraz kortów tenisowych. Zgłaszano również pomysły stworzenia pełnowymiarowego boiska sportowego dostępne

Istotnym i stale powracającym problemem jest także ekspansja dzików na tereny osiedlowe i parkowe, stanowiąca według młodych realne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Ilustracja 3. Warsztaty z z uczniami szkół z Konstancina-Jeziornej

Źródło: Fot. Fundacja Innowatorium.

go dla wszystkich szkół, budowy nowych siłowni plenerowych (WK GYM), wyznaczenia bezpiecznych miejsc na ogniska w parku, udostępnienia muru do legalnego tworzenia graffiti, a także zniesienia zakazu jazdy rowerem w Parku Zdrojowym.

Wymieniano również organizację plenerowego kina letniego, utworzenie muzeum Kępy Okrzewskiej, wprowadzenie maskotek szkolnych, zapraszanie znanych twórców internetowych (youtube'ów) oraz zwiększenie liczby bezpłatnych wydarzeń

i koncertów. Młodzi oczekują też bogatszej oferty bezpłatnych kół zainteresowań i zajęć pozaszkolnych (teatralnych, fotograficznych, historycznych, biologiczno-chemicznych, matematycznych, szachowych, brydżowych oraz z grami planszowymi i karcianymi).

W kontekście edukacji postulowano nowoczesne wyposażenie klas, odnowienie infrastruktury szkolnej, utworzenie nowego liceum z atrakcyjnymi profilami (wybudowanie nowej szkoły zamiast rozbudowywania jednego liceum w Konstancinie).

W sferze handlu i gastronomii młodzi oczekują powstania galerii handlowej ze stacjonarnymi sklepami odzieżowymi i popularnymi sieciówkami. Życzyliby sobie pojawienia się sklepów marek Empik i Dino, otwarcia sklepu Żabka w bezpośrednim sąsiedztwie Zespołu Szkół im. W. Reymonta oraz powstania sklepu wędkarskiego. Padały prośby o otwarcie lokali znanych sieciówek, takich jak KFC, Burger King, Starbucks, pizzerie, food trucki itp.

W zakresie transportu, komunikacji i infrastruktury drogowej kluczowym oczekiwaniem jest znaczne zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów (linii 742, 251, wszystkich linii lokalnych L, a także przywrócenie linii 200 i 724). Ważne też po-

zostaje wprowadzenie pojemniejszych, przegubowych pojazdów na linii L55. Młodzież wnioskowała o utworzenie bezpośredniego przystanku i linii autobusowej przy ZS im. Reymonta (na trasie szkoła–Piaseczno–Złotokłos), sprawniejszą synchronizację rozkładów poza centrum miasta, uruchomienie połączenia kolejowego lub linii metra do Warszawy i Piaseczna, a także wyznaczenie stref dla hulajnóg elektrycznych (strefa Lime). Wskazywano też na niezbędne modernizacje dróg (w tym poszerzenie ul. Warszawskiej, remont ul. Kierszka/Prawdziwka jako łącznika z Józefosławiem oraz budowę mostu z Gassów do Karczewa), rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, montaż sygnalizacji świetlnej na ul. Piasta, budowę dużego parkingu oraz wyposażenie przystanków w wygodne ławki z portami USB do ładowania telefonów. Młodzi podkreślali też potrzebę podjęcia zdecydowanych działań w celu pozbycia się dzików z przestrzeni miejskiej, stałe i sprawne odśnieżanie dróg, bieżącą naprawę i rozbudowę oświetlenia ulicznego, montaż poidełek z wodą pitną, wdrożenie ciszy nocnej w godzinach 23:30–6:00 oraz ograniczenie zagęszczania zabudowy wielorodzinnej (bloków).

Debata

Drugiego dnia odbyła się otwarta debata z udziałem młodzieży oraz zaproszonych gości. Była to okazja do rozmowy młodzieży z władzami, ale również i zaprezentowania wyników wcześniejszej pracy warsztatowej. W trakcie dyskusji uczniowie zadali 21 wnikliwych pytań, które dotyczyły bieżących problemów i planów rozwoju miasta.

Ilustracja 4. Debata z udziałem gości

Źródło: Fot. Fundacja Innowatorium.

PYTANIA MŁODZIEŻY

ODPOWIEDZI PANELISTÓW

1.

Czy możliwe jest utworzenie nowej linii autobusowej na odcinku Piaseczno-Konstancin, ze szczególnym uwzględnieniem przystanków Mirkowska i Mirków-Szkoła, które w godzinach szczytu są przepełnione? Do tego, czy możliwe jest przydzielanie do linii L55 większych autobusów?

- Przedstawiciele gminy zasugerowali złożenie tej uwagi jako wniosku do budżetu na przyszły rok.
- Główną barierą w zwiększaniu liczby autobusów w godzinach szczytu jest ogólnokrajowy brak kierowców oraz sztywne wymogi ZTM dotyczące utrzymania stałej częstotliwości kursów w ciągu dnia.
- Burmistrz wyjaśnił, jak dokładnie wygląda proces zarządzania komunikacją publiczną.
- Oznajmił, że po stronie Konstancina są dobra wola i środki finansowe, ale na przeszkodzie stoją inni partnerzy i prawo przetargowe.

2.

Czy można byłoby przywrócić linię 724 i ogólnie zwiększyć częstotliwość kursowania linii 251 i L55?

- Częstotliwości kursowania autobusów 724 i 742 są ze sobą bezpośrednio powiązane.
- Burmistrz poprosił o cierpliwość do czasu ukończenia budowy „żeberka” (około 2 lata). Podkreślił, że wtedy inaczej będzie można zaprojektować kursy w całym Konstancinie.
- Jeśli chodzi o autobus 251, to wskazał on na niemieszczącą się w budżecie propozycję m.st. Warszawy, dotyczącą kursowania tej linii. Stwierdził, że Konstancina nie stać na tę ofertę.
- Burmistrz ponownie wyjaśnił, że niemożność korzystania z długich autobusów wynika z nieelastyczności prawa przetargowego.

3.

Kiedy zostaną oświetlone ciemne ulice, takie jak np. Szczecińska czy Bydgoska? Dlaczego latarnie na terenach gminy nie są na bieżąco naprawiane, na ulicy Sadowej na przykład?

- Burmistrz stwierdził, że jego zdaniem oświetlenie na terenie miasta jest na bieżąco serwisowane. Poprosił o zgłaszanie wniosków na bieżąco.
- Burmistrz zasugerował, że przywołany przypadek może być incydentalny. Podkreślił, że w bieżącym roku realizowany będzie projekt modernizacji oświetlenia.

4.

Czy planują może Państwo budowę chodnika przy Szkole Podstawowej nr 6 w Opaczu?

- Trwa finalizacja projektu przebudowy drogi wojewódzkiej 721 wraz z budową chodnika i ścieżki rowerowej przy SP6 w Opaczu.
- Z końcem czerwca mieszkańcy zostaną zaproszeni na konsultacje społeczne, na których zaprezentowany zostanie projekt.
- Niedługo zostanie ogłoszony przetarg na budowę ścieżki rowerowej z chodnikiem od miasta aż do Słomczyna, czyli m.in. przy szkole w Słomczynie.

5.

Dlaczego projekt „Tradycyjny sad” przy SP1 został odrzucony? Dlaczego drzewa zostały posadzone przy ZS im. Reymonta?

- Burmistrz stwierdził, że teren w obrębie Skweru im. Rodziny Prekerów wskazany przez uczniów ma w ewidencji status działki leśnej, co uniemożliwiło zrealizowanie projektu.

PYTANIA MŁODZIEŻY	ODPOWIEDZI PANELISTÓW
6. Dlaczego wycofano dni otwarte w szkołach podstawowych?	Burmistrz stwierdził, że jego zdaniem konkurencja między szkołami nie powinna mieć miejsca, ponieważ jest rejonizacja placówek, a za szkołę powinny świadczyć jej wyniki w nauce, a nie dni otwarte.
7. Czy uważają Państwo, że migracja Ukraińców przeszkodziła w rozwoju Konstancina?”	- Przedstawiciele gminy jednoznacznie stwierdzili, że nie zgadzają się z tym stanowiskiem. Wskazali na to, że wielokulturowość wzbogaca społeczeństwo. - Obcokrajowcy zasilają lokalny rynek pracy, który jest wystarczająco chłonny, oraz poprawiają strukturę demograficzną gminy. - Przedstawiciele gminy podkreślili, że nie spotkali się z sytuacjami innego traktowania w szkołach polskich i ukraińskich dzieci.
8. Czy istnieje prawdopodobieństwo, że Konstancin-Jeziorna zostanie dzielnicą Warszawy?	- Burmistrz zaskoczony stwierdził, że na pewno nie za jego czasów. Spytał, skąd wzięło się to pytanie, chciał też wiedzieć, czy młodzież by sobie tego życzyła. - Przedstawiciele miasta stwierdzili, że nie zamierzają przyłączać się do Warszawy.
9. Czy jest w planach rozbudowa ośrodków sportowych i czy gmina ma zamiar odrestaurować ośrodki sportowe lub wybudować nowe w miejscach z fundamentami, które nie są wykorzystywane, a stoją od lat jako tak zwane urbexy albo ewentualnie wykorzystywane są przez inne jednostki oświaty z Warszawy?	- Burmistrz stwierdził, że w 2024 r. skończyła się modernizacja boiska. Ponadto dodał, że budowane jest obecnie jedno boisko w Opaczy, a to w Słomczynie jest modernizowane razem z torem wrotkarskim. - Stwierdził, że dyskusja dotycząca miejsca na centrum sportu jest w toku. - Odwołał się do podanego przykładu i wyraził żal, że kilka kadencji temu gmina, mimo takiej możliwości, nie weszła w posiadanie wspomnianej działki.
10. Czy jest szansa na stworzenie miejsc, w których młodzież będzie mogła spędzać czas, kiedy jest zimno, a także takich miejsc jak kino, bilard czy kręgle?	- Przedstawiciele gminy oznajmili, że pracują nad utworzeniem takiego miejsca oraz że będą potrzebowali wsparcia młodzieży w dopasowaniu tego miejsca do jej potrzeb. - Wspomnieli również, że być może w przyszłym roku uda się uruchomić miejsce o podobnej funkcji w parku. - Przedstawicielka gminy wspomniała, że podobne miejsce już istnieje i jest to Parowozownia.
11. Czy nasza gmina planuje zrobić coś ze zdemoralizowaną młodzieżą na terenie naszego miasta, która notorycznie przesiaduje na boiskach i placach zabaw, np. przy ulicy Południowej i Bielawskiej? Mowa o młodzieży spożywającej alkohol i narkotyki.	Burmistrz zaapelował o zgłaszanie takich zdarzeń do straży miejskiej i na policję.

PYTANIA MŁODZIEŻY	ODPOWIEDZI PANELISTÓW
12. Czy planują Państwo zmienić statut Młodzieżowej Rady Miasta?	• Przedstawiciele gminy stwierdzili, że jeżeli chodzi o kadencyjność, to tak; pracują nad tym i planują wprowadzić tę zmianę w czerwcu.
13. Czy nasze miasto planuje może budowę jakichś nowych ścieżek rowerowych?	• Burmistrz ponownie wspomniał o przetargu na budowę ścieżek rowerowych wzdłuż drogi wojewódzkiej 724. • Stwierdził, że część ścieżek na terenie Konstancina zostanie zmodernizowana, a część wybudowana. Etap projektowy zakończyć ma się na przełomie 2026 i 2027 r., tak aby w 2027 r. ruszyła budowa. • Burmistrz poinformował, że zgodnie z analizami ekspertów, na drogach lokalnych przy SP1 zrezygnowano z wydzielonych ścieżek na rzecz uspokojenia ruchu samochodowego.
14. Kto będzie ustalał, w jakich miejscach będą ławki z ładowarkami? Czy jest możliwość ich postawienia szczególnie na przystankach autobusowych oraz zwiększenia ich pojemności w stosunku do ławek zwykłych?	• Przedstawiciele gminy wskazali na problem niszczenia portów USB na przystankach autobusowych w innych gminach. • Burmistrz zapowiedział, że będą takie miejsca, łączone z dużymi przystankami. • Burmistrz przekaze do odpowiedniego działu prośbę o ulokowanie ławek z ładowarkami przy przystanku Mirków-Szkoła.
15. Co zamierzają Państwo zrobić w sprawie ogromnych korków na jednopasmowej ulicy Warszawskiej, nie tylko w godzinach szczytu, kiedy blokuje się cały ruch od przystanku Warszawska do Ronda przy ulicy Polnej?	• Burmistrz przyznał, że to ważny dla Konstancina temat. Stwierdził, że główne drogi podlegają MZDW i że w bieżącym roku rusza 1,5–2-letnia analiza wariantów przebiegu dróg/obwodnicy, po której to analizie odbędą się konsultacje społeczne.
16. Kiedy odbędzie się remont lub rozbudowa ulicy Prawdziwka w Kierszku, z uwagi na zwiększoną potrzebę dojazdu mieszkańców budujących się osiedli oraz w ramach komunikacji z Józefostawiem?	• Burmistrz stwierdził, że wspomniany fragment drogi nie należy do gminy, tylko do Warszawy, dzielnica Ursynów. • Oznajmił też, że gmina Konstancin-Jeziorna projektuje własną drogę równoległą do ulicy Prawdziwka, która przejmie ruch osiedlowy oraz umożliwi przejazd autobusów.
17. Dlaczego w okresie zimowym gmina nie dba o odśnieżenie dróg, zwłaszcza w Klarysewie, a na rozpatrzenie prośby trzeba czekać dwa tygodnie?	• Zdaniem Burmistrza drogi odśnieżane są na bieżąco, a opóźnienia wynikają z rozbudowanej sieci dróg i niedoboru odśnieżarek. Priorytetem dla gminy są drogi, po których jeżdżą autobusy. • Stwierdził, że gminy nie stać na utrzymanie 10 pługów, a dodatkowo byłby problem ze znalezieniem kierowców. • Burmistrz zaapelował o bieżące zgłaszanie uwag.

PYTANIA MŁODZIEŻY	ODPOWIEDZI PANELISTÓW
18. Czy będzie powiększony parking przy Starej Papierni?	• Burmistrz stwierdził, że jest to teren prywatny. • Poinformował również, że gmina planuje zakup działki targowiska, gdzie rozważana jest budowa parkingu obsługującego targ oraz Park Zdrojowy, ale decyzja ta podjęta zostanie z Radą Miasta.
19. Kto podjął decyzję i jaki był powód wywieszenia flagi Ukrainy obok flag Polski, Unii Europejskiej i Konstancina?	• Burmistrz uznał, że decyzja ta została podjęta przez Radę Miejską poprzedniej kadencji, w związku z napaścią Rosji na Ukrainę, i stanowi wyraz solidarności.
20. Czy istnieje możliwość wprowadzenia bezpłatnych zajęć z języka migowego oraz języków obcych w Domu Kultury lub innych placówkach gminy, z uwagi na to, że tego typu kursy są bardzo drogie?	• Burmistrz zasugerował, żeby takie pomysły zgłaszać do budżetu gminy na kolejny rok.
21. Czy zostali Państwo urzędnikami i politykami z powołania czy dla władzy i pieniędzy?	• Przedstawiciele gminy stwierdzili, że więcej pieniędzy można zarobić w sektorze prywatnym, a praca samorządowca jest po części społeczna i nie zawsze wynagradzana.

Wnioski

Władze gminy Konstancin-Jeziorna wykazują otwartość na dialog z młodym pokoleniem oraz chęć uwzględniania jego wniosków. Jednakże apelują o składanie postulatów w zgodzie z procedurami budżetowymi, podkreślają przy tym, że jest to najefektywniejsza droga do ich realizacji. Z debaty wyłania się obraz formalnych i prawnych uwarunkowań, które ograniczają tempo wprowadzania niektórych zmian (wymogi ZTM, procedury przetargowe, własność gruntów czy podział kompetencji między gminę, powiat, województwo i miasto stołeczne Warszawę). Z debaty wynika wyraźnie wola i zaangażowanie urzędników w realizowanie projektów, które są ważne dla młodych, lecz istotnym wyzwaniem pozostaje stworzenie elastycznych kanałów komunikacji, które skrócą dystans między urzędem a młodzieżą i pozwolą na sprawniejsze in-

formowanie o realizowanych i planowanych inwestycjach, a jednocześnie dadzą przestrzeń na objaśnianie młodzieży warunków, którymi obwarowane są jednostki samorządu terytorialnego (np. w zakresie ścieżek rowerowych, zarządzania komunikacją miejską, modernizacji oświetlenia czy obiektów sportowych). Pomogłoby to uniknąć niepotrzebnych napięć w tej relacji i umożliwiłoby sprawniejsze współdziałanie.

World Cafe

Ważnym elementem warsztatów była praca w formule World Cafe, sprzyjającej wymianie myśli i pogłębieniu dyskusji w mniejszych grupach. W tym przypadku uczniowie zostali podzieleni na cztery stoły. Dzięki temu młodzież mogła w sposób usystematyzowany przedstawić swoje spostrzeżenia, a także wspólnie poszukać rozwiązań. Podczas spotkania uczestnicy podjęli cztery kluczowe kwestie:

- wypracowanie kanałów i zasad komunikacji między urzędem a młodzieżą;
- wizja kierunku rozwoju gminy w perspektywie pięciu lat w kontekście szans;
- wizja kierunku rozwoju gminy w perspektywie pięciu lat w kontekście zagrożeń;
- obszary, w których młodzi mieszkańcy mogą coś zrobić dla swojego miasta, i sposoby wsparcia ich przez samorząd.

W zakresie usprawnienia przepływu informacji młodzież przedstawiła wiele ciekawych propozycji. Były to m.in:

- organizowanie nietypowych form dialogu, np. spacerów po Konstancinie połączonych z dyskusją z urzędnikami i radnymi;
- utworzenie oficjalnego serwera na platformie Discord z udziałem radnych oraz utworzenie oficjalnego profilu gminy na Instagramie;
- stworzenie internetowej „skrzynki sygnalisty” w formie dostępnej, anonimowej ankiety internetowej;
- wyznaczenie dedykowanego łącznika w urzędzie odpowiedzialnego za bieżący kontakt młodzieży z urzędem.

Młodzież wspominała również, że byłaby zainteresowana regularnymi, wspólnymi debatami w urzędzie z radnymi gminy, aby móc pozostawać w stałym kontakcie i mieć stałą przestrzeń na poruszanie ważnych dla niej spraw.

Ilustracja 5. Praca w formule World Cafe z udziałem gości

Źródło: Fot. Fundacja Innowatorium.

Ilustracja 6. Praca w formule World Cafe z udziałem gości

Źródło: Fot. Fundacja Innowatorium.

Wizja kierunku rozwoju gminy w perspektywie pięciu lat

Szanse	Zagrożenia
• Adaptacja Starej Parowozowni na centrum integracji i spotkań dla młodzieży. • Utworzenie zajezdni dla lokalnych (niebieskich) autobusów. • Budowa centrum sportu oraz drugiego skate parku. • Stworzenie nowoczesnego targowiska miejskiego. • Przełamanie negatywnych trendów demograficznych i zatrzymanie starzenia się miasta. • Utrzymanie statusu uzdrowiska. • Powołanie opiekuna wolontariatu.	• Mało miejsc do rozwoju biznesu. • Dalszy rozrost populacji dzików i ich ekspansja na tereny zasiedlone przez ludzi. • Przeciążenie komunikacyjne i narastające korki. • Nasilenie się zjawisk wandalizmu w przestrzeni miejskiej. • Ryzyko utraty oficjalnego statusu uzdrowiska. • Niewydolność komunikacji miejskiej i brak elastyczności połączeń. • Przekształcenie Konstancina tylko w „sypialnię Warszawy”. • Utrata kameralnego, unikalnego charakteru. • Brak porozumienia i spójnej polityki, m.in. transportowej, z sąsiednimi gminami. • Niedoświetlone ulice oraz przejścia dla pieszych. • Ryzyko wykluczenia i ignorowania potrzeb/głosu młodzieży przez urząd.

Co młodzież może zrobić dla swojego miasta i jak samorząd może jej w tym pomóc?

Młodzież gminy Konstancin-Jeziorna wyraża gotowość do aktywnego włączania się w życie lokalnej wspólnoty oraz podejmowania inicjatyw odpowiadających na potrzeby tej grupy wiekowej. Młodzi mieszkańcy deklarują chęć organizowania oraz wspierania wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Proponują oni działania takie jak letnie kino plenerowe czy strefy kibica podczas wydarzeń sportowych, a także tworzenie i prowadzenie kół zainteresowań w formule wolontariatu, obejmujących m.in. teatr, fotografię, krawiectwo, szachy czy gry planszowe. Młodzież gotowa jest również aktywnie

korzystać z mechanizmów partycypacyjnych, takich jak budżet obywatelski, przygotowując i zgłaszając własne projekty nastawione na rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz ścieżek rowerowych. Aby jednak te działania przyniosły oczekiwany rezultat, młodzież potrzebuje wsparcia ze strony samorządu. Młodzi oczekują od władz gminy otwartości na bezpośredni dialog w postaci organizacji cyklicznych spotkań, gotowości do przyjmowania młodzieżowych propozycji oraz zapewnienia wsparcia organizacyjnego dla realizowanych inicjatyw.

Podsumowanie

Rekomendacje

Budowanie trwałej relacji z młodym pokoleniem wymaga od urzędu gminy odejścia od wyłącznie formalnych procedur i uelastycznienia się w odpowiedzi na potrzeby młodzieży, co może być osiągnięte m.in. poprzez cyfrowe kanały komunikacji i dialogu. Gmina powinna uruchomić gminny profil na platformie Instagram oraz, jeżeli to możliwe, stworzyć serwer na komunikatorze Discord z udziałem radnych. Sugerowane przez młodzież wdrożenie anonimowej internetowej „skrzynki sygnalisty”, w formie łatwo dostępnych w internecie ankiet jako formularzy do zgłaszania nieprawidłowości, również wydaje się wartościowym rozwiązaniem. Kluczowym krokiem organizacyjnym powinno być również wyznaczenie w strukturach urzędu dedykowanego łącznika ds. młodzieży, który pomoże młodym mieszkańcom w przechodzeniu przez procedury urzędowe oraz usprawni komunikację ze szkołami i Młodzieżową Radą Miejską.

Władze gminy powinny też wdrożyć kompleksowy program aktywizacji młodzieży, skierowany do Młodzieżowej Rady Miejskiej oraz osób zainteresowanych jej działalnością. Inicjatywa ta powinna łączyć moduł szkoleniowo-teoretyczny z warsztatami praktycznymi, a także obejmować dedykowany fundusz mini-grantów na realizację oddolnych projektów społecznych, kulturalnych czy ekologicznych, zwieńczony rzetelną ewaluacją ich efektów. Taki program wyposaży gminnego łącznika ds. młodzieży w konkretne narzędzia do skutecznej pracy z młodymi ludźmi, zwiększy zainteresowanie i zaangażowanie w struktury Młodzieżowej Rady oraz poszerzy mechanizmy partycypacyjne, stanowiąc dla uczestników wartościowe, pierwsze doświadczenie w działalności obywatelskiej.

W obszarze bezpieczeństwa i infrastruktury komunalnej niezbędna jest pilna poprawa jakości oświetlenia miejskiego, ze szczególnym uwzględ-

nieniem bieżących napraw na ulicach oraz dedykowanego doświetlenia przejść dla pieszych, co bezpośrednio przełoży się na wzrost poczucia bezpieczeństwa po zmroku. Samorząd powinien również zadbać o zwiększenie obecności patroli Straży Miejskiej i Policji w godzinach wieczornych w miejscach przesiadywania młodzieży spożywającej alkohol i inne używki, a także wdrożyć systemowe działania w celu ograniczenia uciążliwości wynikających z niekontrolowanej ekspansji dzików na tereny osiedlowe.

Sprawny transport publiczny pozostaje warunkiem koniecznym do zapobiegania wykluczeniu komunikacyjnemu młodego pokolenia. Władze gminy powinny kontynuować rozmowy z ZTM, m.st. Warszawą i gminami partnerskimi w celu zwiększenia częstotliwości kursowania autobusów oraz poprawienia ogólnej przepustowości komunikacji miejskiej.

Rozwój przestrzeni rekreacyjnych powinien w pełni wykorzystywać unikalny, uzdrowiskowy charakter gminy Konstancin-Jeziorna, łącząc go z potrzebami młodzieży dotyczącymi przestrzeni do integracji i wspólnego spędzania czasu również zimą. Wskazane jest również kontynuowanie inwestycji o charakterze sportowo-rekreacyjnym, w tym budowy nowego centrum sportu, drugiego skate parku oraz przeprowadzenie prac porządkowych na zbiorniku WaWa Lake.

Kluczowe jest również przygotowanie uproszczonej procedury zgłaszania wniosków zmian i pomysłów do gminy przez młodzież, tak by obniżyć próg wejścia i w ten sposób zwiększyć faktyczną partycypację młodzieży w tworzeniu rocznych planów budżetowych czy w podejmowaniu długoterminowych decyzji.

Ze strony młodzieży kluczowym zadaniem jest aktywne włączenie się w istniejące mechanizmy partycypacji i przyjmowanie postawy współodpowiedzialności za miasto. Młodzież powinna aktywniej działać z Młodzieżową Radą Miejską, brać udział w wyborach do jej struktur oraz zgłaszać radnym młodzieżowym konkretne postulaty dotyczące

edukacji, przestrzeni publicznej czy transportu, tak by mogły one zostać przekazane do gminy w odpowiednim czasie i w odpowiedni sposób.

Młodzi mieszkańcy powinni budować swoją sprawczość poprzez samoorganizację i rozwój własnych inicjatyw społeczno-kulturalnych. Zamiast przyjmować postawę wyłącznie bierną i oczekującą, młodzież może współtworzyć wydarzenia plenerowe, takie jak letnie kino czy strefy kibicowania, a także angażować się w wolontariat i prowadzenie rówieśniczych kół zainteresowań w przestrzeniach udostępnianych przez gminę. Gmina natomiast powinna wskazać takie możliwości i zachęcać młodzież do podejmowania tego typu działań.

Młodzi mieszkańcy powinni również bacznie przyglądać się swojemu otoczeniu, w tym infrastrukturze miejskiej i przekazywać swoje uwagi władzom gminy w sposób uporządkowany, poprzez oficjalne wnioski, Młodzieżową Radę lub nowe kanały cyfrowe. Niezwykle ważne jest stałe budowanie kultury szacunku i merytorycznego dialogu w relacjach rodzice–młodzież–urzędnicy, co pozwoli skuteczniej przełamywać bariery komunikacyjne i faktycznie dostrzec konstruktywne działania po obu stronach.

Młodzież powinna dążyć do aktywizacji swoich rówieśników w szkołach i środowiskach lokalnych, pamiętając, że zorganizowane działania grupowe, realizowane przez samorządy uczniowskie czy koła naukowe, posiadają znacznie większą siłę oddziaływania niż głos pojedynczych jednostek. Wreszcie, młodzi ludzie powinni świadomie uczyć się i praktycznie korzystać z formalnych narzędzi obywatelskich, takich jak budżet obywatelski, petycje, konsultacje społeczne czy udział w debatach z władzami miasta.

O raporcie

Koncepcja badania: Fundacja Wspierania Edukacji i Rozwoju „Innowatorium”

Zespół badawczy: Karol Wittels, Aleksander Bieliński, Katarzyna Strzelecka, Teodor Sobczak

Prowadzenie warsztatów badawczych: Katarzyna Strzelecka, Teodor Sobczak

Skład i grafika: Anna Szczepilewska i Katarzyna Strzelecka

Adres:

ul. Sinych Mgieł 9, 05-540 Zalesie Górne

W sieci:

info@innowatorium.org

<https://innowatorium.org>

[FB/innowatorium](https://www.facebook.com/innowatorium)

